

Vít Aschenbrenner:

Hudebně-liturgický provoz jezuitské koleje v Klatovech v 18. století.

Posudek na disertační práci

Předkládaná disertační práce splňuje nároky na faktograficky přínosnou, vyčerpávající a formálně dopracovanou monografii. Zvolené téma vyplňuje podstatnou mezeru v poznání hudební kultury českých zemí 17. a 18. století. Hudební a hudebně-pedagogické aktivity jezuitských kolejí a jejich kulturní vyznačování je fenoménem, který je sice v hudebněhistorickém diskurzu tradičně brán v potaz, ovšem doposud je jen velice zlomkovitě faktograficky zdokumentován. Každá podobná práce může přispět k ověření, do jaké míry jsou platné či nadnesené nostalgické vzpomínky na někdejší kulturní potenciál jezuitských škol ve „zlatém věku české hudby“ ve zprávách z počátku 19. století (G. J. Dlabač 1815 a další).

Předkládaná práce rozhodně nevstupuje do neřešeného tématu: jezuitika se v posledních letech stávají předmětem intenzivního a často i mezioborově koordinovaného výzkumu. Tím spíše byl ovšem patrný dluh hudební historiografie, neboť o hudebních aktivitách jezuitských škol se tradičně vědělo, vznikly i poměrně velkorysé hudebněhistorické sondy do různých typů dochovaných pramenů (J. Sehnal, V. Maňas, M. Holubová, V. Kapsa) ovšem doposud nevznikla monografie o hudebním životě jedné konkrétní koleje. Klatovská kolej představuje v tomto směru téma takřka ideální. Jednak se zde takřka unikátně zachovala ucelená hudební sbírka, která umožňuje konfrontaci s archivními prameny, jednak zde započatá hudební tradice nepřerušeně pokračovala i po zrušení koleje, kdy si Klatovy udržely postavení přirozeného regionálního kulturního centra.

Přínos této práce spočívá především ve faktografii. Zpracovává široké spektrum pramenů, archivních i hudebních, a získává z nich informace o nejrůznějších aktivitách spojených s hudbou, které klade do vzájemných souvislostí i do potřebných kontextů. Všímá si provozu hudebně-liturgického i akcí hudebně-dramatických, dokumentuje institucionální a organizační zajištění hudebního provozu, rekonstruuje příležitosti s hudebními produkcemi, druhy provozované hudby, shromažďuje dokumentaci k personáliím. Podrobně pak zpracovává formou katalogu klatovská hudební jezuitika, dále přikládá podrobné přehledy hudebně-liturgického provozu a repertoáru. Nemalý význam má i množství „vedlejších zjištění“, která provázejí každou velkoryseji založenou práci, a která jsou sice někdy na okraji řešeného tématu, ale mají nemalou výpověď a jistě budou ku pomoci badatelům různých oborů, a tedy i hojně citovány. Takovéto reálie jsou zpravidla komentovány se snahou o uvedení do náležitého kontextu (např. spolupráce jezuitů s ostatními hudebními institucemi ve městě). Vedle faktografické dokumentace je přínosná a potřebná zejména kapitola *Klatovská hudební kolej jako hudební fenomén regionu*, kde autor interpretuje získaný materiál a zasazuje činnost klatovské koleje do kontextu kulturních aktivit města, ostatních jezuitských kolejí i širšího regionu.

Zvolené téma autora doslova přinutilo k řadě mezioborových exkurzů. S ohledem na proporcionalitu celku je zřejmé, že některá témata nemohla být řešena do takové hloubky, jak by si možná zasloužila – především proto, že by sama vydala na samostatná pojednání a práci by tematicky roztržila. Týká se to např. kapitoly Česká duchovní píseň. Kupříkladu téma nenotovaného zpěvníčku, vydaného roku 1639 v Praze klatovskou kolejí pod názvem *Kancionálík*, by mělo mnoho co říci ke historii klatovské koleje: tento zpěvník je prvním katolicky profilovaným kancionálem 17. století v Čechách (po velkých kancionálech z Moravy) a má tedy významné postavení ve vývoji české hymnografie. Jeho zhodnocení by ovšem předpokládalo náročnou práci hymnologickou (tedy především literárněhistorickou) a není tedy celku na škodu, jsou-li takovato specializovaná témata přenechána dalšímu výzkumu. Specialista (historik, regionální historik, liturgista) možná najde mezi řádky více podobných detailů, které z nejrůznějších důvodů potřebují upřesnění, přesnější zařazení nebo podrobnější komentář. Takové je ale nebezpečí jakékoliv práce, která si klade nároky na vyčerpávající zpracování tématu, a tím vstupuje na mezioborové pole.

Publikovaná práce si zaslouží uznání nejen za šíři zpracovaného materiálu, ale i za jeho přehledné členění do malých kapitol, které umožňuje rychlou orientaci a možnost tematického vyhledávání (a za jeho systematickosti se jistě skrývá velký díl „neviditelné“ práce). Vzhledem k tomu, že práce – navzdory svému proklamovanému zaměření hudebněhistorickému a regionálně historickému – svým tématem a dosaženými výsledky aspiruje do mezioborového diskurzu, zasloužila by si o kapitolu navíc. Měla by to být rekapitulace mezioborového výzkumu českých jezuitik, která v posledních letech probíhá velice intenzivně, a práce o klatovské koleji se do ní plnohodnotně zařazuje. Tím spíše, že autor se zmiňovanou literaturou pracuje a na příslušných místech ji cituje (zejm. práce J. Sehnala a V. Maňase). Čtenáře, který nemá tuto literaturu nastudovanou, by takovato kapitola informovala o významu a přínosu překládané a publikované práce, kterou hodnotím jako **výbornou a doporučuji ji k obhajobě.**

PhDr. Tomáš Slavický, Ph.D.

Kabinet hudební historie EÚ AV ČR, v.v.i.